

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

6 de Aduocatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ S'c & inter Syndicos annumerant pleriq; delegatos, quos dicitur de iuratos, vel cum syndicatu missos ad comitia, aut ad Principem, alicuius rei nomine, Reipublice vel patrie vel ciuitatis explicandae causa. ¶ Postea dicit Syndicus defensor vel curator Reipub. sumta in genere nominis appellatione, de cuius creatione & qualitate tradit lex, nullus de decur. C. Fit & mentio de defensore prouit dicit per Imper. Grat. Valentinian. & Theod. in l. 4. de defen. seu. lib. 1. C. it. § 6. quem dicere possumus Syndic du pays, cuius ibi leges & officium praeribuntur cum potestate, quarum 1. V. plebi parentis vice fit. 2. Non patitur rusticos vrbanosq; descriptionibus affligi. 3. Officialium insolentiae & iudicum proccitatis, salua reuerentia pudoris occurrat. 4. Ingreddendi cum vider ad iudicem liberam habeat facultatem, & reliqua quae sequuntur, exsequatur. ¶ Syndicatum quoddam munus etiam Orphanotrophorum, Hospitalium, & Xenodochiorum curatores, de quibus dicitur in personis ecclesiasticis, sup. lib. 15. Syntag. huius cap. 28. quorum & procurator litiu insistor, dicitur Syndicus.

¶ Erat & procuratoriu muneris species, quaedam formula patrocini, quae pro inquilinis adhibebatur. Verebatur enim Athenis in aliis nonnullis oppidis Graeciae, inquilinum in iudicio versari ac causam orare, nisi auctorem vindicemq; adhibuisset, quae vocabantur *mes d'itio*, vt ait Helychius in verbo *mes d'itio*, vbi & docet iudicium quoq; speciem dictam *mes d'itio*, aduersus inquilinos, quia quid Athenis sine auctore hoc administrasset. Illud quoque Harpocration testatur, eosque coactos sibi aliquem apud Athenienses assignare praesidem & auctorem. ¶ His accedit ex iure Romano & Gallico, auctoritas quam diximus, sup. hoc lib. 6. 2. exigi tutoris vel curatoris in iudicio pupillorum & minorum: patrisque in causis filiorum famillas mariti, in causa vxoris. Auctoritas est Graecis *de verba*, videlicet, cuius gratia dictis factisque cuiuslibet plurimum deferimus: idque quod quispiam approbat. Explicat Paulus, l. 3. de auctori. iur. P. Etiam si, inquit, non interrogatus tutor auctor fiat, valet auctoritas eius, cum se probare dicit id quod agitur, id est, se auctorem fieri, Et ita differt auctoritas, quae probat, ab approbato. Neq; quisquam sibi auctor esse potest directo, & nisi per consequentiam negotiorum, in l. de pupillis, §. 1. ¶ Leg. quod dicitur, 7. cod. §. si. eo. apud Iustin. ¶ Sic intelliges in venditionibus, nihil aliud esse auctorem non in auctorem, quam allegare & vocare venditionem, qui vim emitioni & approbatione adferat. I. Herennius Modestinus, de exilio. P. Et ibi late explicat Budaeus ex Gellio & Macrobio. Inde & auctoritas in legib. 12. tabul. & lege Attinia, pro potestate & approbatione possessionis. Quod subreptam erit, eius rei aeterna auctoritas esto, Gell. lib. 16. hoc est, potestas praeribendi furto subrepta non fit, nisi aeterna seu temporis eius initii memoria non fit. Et apud Cicer. pro Caccinna, biennii auctoritas, praeripto quae per biennium approbat pacificam possessionem. ¶ Accedunt quodammodo etiam procuratoribus ad lites, insitores litiu, qui vulgo pragmatici & sollicitatores dicuntur: eo quod promoueant & accelerent lites, & operam aduocatorum & cognitorum seu procuratorum: quoru est magna copia in curiis, tum in Gallia, tum Roma, vbi iocantur quosdam sollicitatores aulae Romanae expeditionum, qui supplicibus in eorum impetrationibus & diplomatum expeditioni operam praestant, qui vulgo vocantur sollicitatores literarum apostolicarum, vel Ianzeri. Orlan. West. lib. 2. introduc. in aulae Romanae actiones. c. 20. Sunt & alii causarum sollicitatores seu insitores, harpyiae quaedam, qui & sepe vorant salaria procuratorum & aduocatorum, & quae muneris illorum sunt, vel arrentant vel eludunt, vt sibi lucrum referent, suppositis procuratorum vel aduocatorum nominibus, quod ne facerent posthac illis multa dicta & poena, prohibita sunt edito Henrici 2. die 29. Iunii 1549.

¶ Iustitiae quoque eos abire curia & aula sub mortis poena, Franc. i. consil. Sur la police des gens s'attans la cour, huiusmodi insitores: qui certe merere sunt iudicium corruptelae, auctores inuertendarum litiu, cautelarum & fraudum impietate, concinnatores & redemptores litiu, Vlp. in l. nec quocquam, §. circa aduocatos, de offi. Proconsul. P. Sed & in regia promissimi regni exploratores, & consilia regni non fortiantur suum optimum & decretum sine. Sunt enim iuxta regem, tot mures, sollicitatores dico & nihil alicui homines, hirudines litigantium, qui intellecta renuntiant & referunt, vt ante exitum ab impiis hominibus preueniantur. Quod prudentissimus ille rex Franciscus inquit, coeruit, & prohibuit fraudum maxime illorum causa, ne literae cuiuspiam mitterentur ab illis, vel characterebus incognitis, vel numeris seu

ziphis praeriptae, aut nisi communi idiomate & literis vulgaribus, deque negotiis aliis quam regis.

De Aduocatis. Cap. 6.

De postul. lib. 3. Patru. Lib. 2. Cit. 6. 7. 8. Lib. 1. Decret.

1. Aduocatus & mens procuratorum.
2. Aduocatus, & eius officii synonyma, eiusq; finitio. Et nu. 5.
3. Patronus litiu quis.
4. Rhetor & orator item qui nu. 4.
6. Procuratoris quomodo differant ab aduocatis.
7. Aduocatorum distinctiones priuatarum & publicarum causarum.
8. Aduocatorum ex curiis diuersa nomina: & diuersa dignitas ex illis diuersis numeris nu. 9.
10. Aduocati consistoriales Romae qui, & eorum privilegia.
11. Aduocati pauperum Romae.
12. Aduocatus quis causis iuri debent, & eorum iuramentum.
13. Aduocatus an possit postulare contra suum dominum directum. Et num item in eadem causa pro duobus aduersariis nu. 14.
15. Aduocatorum alium ex quibus repleatur, vel qui possint esse aduocati: & in illis assumendis quae praecedat probatio: Mores & gestus eorum quales esse debeant nu. 18. 19. & 20.
16. Aduocatus necessarius: & auctor a iudice non habentibus, & nu. 17.
21. Postulare qui prohibeantur, & num. seq. 22. 23. 24. 25. 26. 27. & 28.
29. Postulare sententia qui, & quandiu, & quomodo prohibeantur.
30. Aduocatorum futium & verborum pernicia in Repub. & nu. 32.
31. Loquendi facultatem cur sere aduocati amittant premature.
33. Aduocatus pacificus de quota litiu quomodo puniatur.
34. Aduocatorum officium & diligentia quae. Eius officii constituendae rationes nu. 35. & seq.
36. Aduocatus nemo bonus in causa propria.
37. Aduocati cogi possunt causas agere pro opem implorantibus.

Mens, consilium, atque os cognitorum sunt aduocati, ad quos etiam apparatus causas vel apparatus deferunt procuratores, vt ad primos iudices, consulendi causa, num tuto se discerni iudicium possint committere: vbi enim procuratores acceperint a clientibus in data sua procuracionem cum sagacia cause narratione, vel, vt dicunt, cum instructionibus & memorialibus causae, de bent consulere super his aduocatus, qui animaduertat num ius sit litigandi, vel num a lite abstinentum sit, vt statutum est ordinatione curiae supremae Patifensis, de Aduocatis & Procuratoribus.

¶ Aduocatus, causae patronus, orator, rhetor, causidicus: & idum excandescit praeter modum, a rabe & rabula dicitur, qui desiderium suum vel amici, agendo vel defendendo exponit, qui iurisdictioni praest, vel alterius desiderio contradicit, l. 1. §. postulare, de postu. P. & infames, §. est autem postulare 3. q. 7. Omittit hic magis lubiles, quam necessarias, & alterius tractationis hberioris explicationes, synonymorum aduocatorum. ¶ Quid enim immoraret in eo, quod Valla ait aduocati non est latius patere qua patroni causarum quod patronus a patre, qui reum defendit, & imbecilliterem, verbo aut factu, Valla lib. 4. Elegant. c. 12. nam & is qui aduersarium defendit, dicitur & patronus causae. ¶ Rhetores etiam scimus ab aliis quibus dicit & eos, qui extra iudicium vbratiles defendunt vel accusant causas, & proprie declamatores dictos. Sed & patet Rhetores Graecis dictos, vt Demosthenem & alios, oratores, qui vere in concioibus populi & iudicium consensu causas agerent vel defenderent. Et Orator dicitur apud Ciceronem vir bonus dicendi peritus, qui in causis publicis & priuatis plena atque perfecta vitur eloquentia. Causidicus item dicitur, qui causam seu litem exponit. ¶ Omnes, dum ad tribunale dicunt & qui vocantur aduocati dicitur: vt & vocationem festium dicitur de testimonio causa, aduocationem dicimus, l. 1. §. 20. ad leg. Corn. de fals. C. Et proinde omnis istis omnibus, annotabimus in summa, aduocatos nos omnes accipere debere omnino, qui causis agendis quoquo studio operantur, & in omni tractu negotii ad futuri sunt, l. 1. §. aduocatus, de var. & extr. ord. d. c. gnu. P. Videntur & cotineri haec generalis appellatione, etiam procuratores, & infames, iuncta gl. 3. q. 7. contra, procuratorum nomine aduocati, quia vtrique pro tractu causae in iudicium aduocantur, vtrique curant & procuracionem gerunt clientis, & quaedam sunt etiam vtrisque communia d. l. §. aduocatus, de var. & extr. ord. c. gnu. atque, vt monni in tribunalibus iudicium inferiori, causarum patroni adhuc vtrumque munus obent. Et vidi etiam nam

& reces est memoria, in sublellis Senarchorum & Praesidialium, in ditione horum officium, donec ceperit ex sollicitatoribus & institutoribus creati procuratores. Sunt & procuratores Romanae curiae, graues viri & doctores, quorum munus non vere procuratorum, sed oratorum aut patronorum est, *Officium an. West. lib. 2. introduct. in actione Romanae aule. c. 19. Et ibi Nicol. Andr. Gran.*

¶ Verum nobilitate officii distat patroni causarum seu causidici a procuratoribus: nam procuratores seu cognitores, sunt veluti administri & apparatus seu executores aduocationis: & procurator vicem personae & domicilii tantum absente cliente sustinet, Patronus sua auctoritate, consilio & opera, litigantem in iudicio adiuvat & representat. Sed & procurator cum aduersario collidens, tenetur a iudice mandati. *si procuratore, mand. P. l. si proutur. C. de procura. aduocatus autem, de praerogatione, l. 1. de aduoc. diuersi iudicio. C.*

¶ Aduocatorum seu patronorum, alii dicuntur priuatorum causis & negotiis additi, alii publicis: vnde illi simpliciter aduocati curiarum earum, quarum albo descripti sunt, *rubr. de aduoc. diuersi iudicio. lib. 2. C. ii. 7. Et de aduoc. diuersi iudicium, eod. tit. 8.* isti aduocati regis, vel fisci, sit. *de aduoc. fisci. lib. 2. C. vi. 9.* vel generales seu publici dicuntur. De priuatarum causarum aduocatione, munere, & legibus prius dicendum, subinde Deo fauente, de aduocatis & cognitoribus Regis & fisci.

¶ Priuatorum itaque aduocati dicebantur nominibus suarum curiarum vel iudiciorum, vnde tres tituli positi sunt, de postulando, de Aduocatis diuersorum iudiciorum, & diuersorum iudicium. Titulus de postulando, generaliter de munere postulationis tractat. In tit. de aduoc. diuersorum iudiciorum, de personis aduocatorum cuiusque causae priuatae vel fisci. In tit. de aduoc. diuersorum iudicium, de priuilegiis aduocatorum diuersorum iudicium pro feri dignitate, cui erant conscripti, quibus utebantur aut tempore sessionis officii, aut post depositum officium aduocationis.

¶ Non enim antiquitus omnes passim ad tribunalia maiora admittentur causas acturi aut defensori pro aliis, sed tantum aliqui, cum delectis & certo numero albo conscribentur, in quo qui non essent inscripti, in eius praetorio non poterant patrocinari, etsi in aliis possent: vt fuerunt interdum quinquaginta tempore Leonis & Anthonii Caesarum, in praetorio Alexandrino, *h. petitionem virorum, 13. de aduoc. diuersi iudicio. C. fuerunt interdum 15. ut in le. cum aduocato, 8. l. neminem. 11. C. eo. in Praefectura praetoriana Romana 64. l. ad similitudinem, 16. C. l. post duos, 15. eo. inter quos adhuc erant delecti quindecim potioris gradus post fisci aduocatos, quorum priuilegiis donabantur, *d. l. ad similitudinem. & ex quorum etiam ordine, seniores in albo per annum vel biennium aduocati fisci eligebantur, & subrogabantur in locum & honorem de mortui antea, d. l. petitionem, 13. §. quando autem, eod.**

¶ Romae nunc in sacro senatu Summi pontificis, qui consistorium appellatur, Decemviri conscripti sunt, qui intercessionem seu oppositionem electionum ecclesiarum a sede vel consistorio cognoiscendas exponerent, dicti Consistoriales aduocati, quibus multa priuilegia indulta sunt: veluti laetitia & doctoria in viroque iure Caesareo & Pontificio doctores iuuenes ornandi: item & locum parentis ipsius ordinis, in filios & nepotes idoneos, alioquin iurisperitos, transmittendi, *vt de offiis, & aliis vltor. priui. Orlani. Westrium. lib. 2. introduct. in aule Roma. actio. 18.* Sicut ali aduocati in aliis causis & tribunaliibus Romae, non tamen eius priuilegiis.

¶ Sunt & aduocati salario de publico donati, dicti aduocati pauperum, in camera apostolica Romae, qui pauperum causas fouent & defendunt, vel defendere debent gratis, *idem lib. 2. ca. 7. praesidium contra potentium iniurias: cum alloquin.*

Curia pauperibus clausa est, dat census honores, Ouid. 1. de arte. Etytae etiam alibi Ouidius, idem 1. Fasti.

In pretio pretium nunc est, dat census honores, Censur amicitias, pauper ubiq. iacet.

Et hodie in Gallia solent vel debent exhibere pauperibus officium granitum triumviri regii, seu aduocati fisci.

¶ Aduocati patrocinium de omnibus rebus est, de quibus iuste moueri vel defendi potest: lis de aliis nequam. Et ita iurant diligenter & ex fide officium suum praebituros: quod e contra sibi causa improba, vel penitus desperata scientes prudenteque male conscientia litigant non patrocinabuntur. Sed & si certamine procedente aliquid tale sibi cognitum fuerit, a causa recedent.

¶ Dubitandum aliquando, num vasallus contra dominum postulare possit propter formam fidelitatis, quae habet fidem pollicitam consilii, & defensionis rerum & personarum, aduersus qua

committens priuatur feudo, *leg. rem non nouam. 12. §. patroni autem, de iud. C. nisi inquit Speculator, pro sibi coniuncta persona postulare vasallus, §. 1. de for. fidelis. §. 1. de no for. fidel. in vsu feudo. Ceterum Aufrelius refert, Spec. in 1. par. Spec. lib. 1. parti. 4. de aduocato §. item quod postulat contra eum. arg. c. fi. §. clericus. de postibi. anno Domini 1384. decisum a refo curiae supremae quod aduocati possent placitare contra illos quorum sunt vasalli, dummodo non sit questio feudi, quod tenetur a dictis dominis, nec de causa contingente honorem personae domini. Addit Aufrelius, & nisi causa esset notorie iniusta, quia illo casu posset contra dominum patrocinari, vt notat Bald. in si vili in c. 1. col. 2. vtr. notat ergo cum quaeritur, in tit. hic finitur lex Contra. & in §. 1. col. 2. ut quib. mod. seu. amitt. in vsu feud. Refert etiam Io. Gallus in quaestioib. decisus per aresta, q. 24. id ipsum fuisse decisum in Parlamento Parisiorum contra Archiepiscopum Rhemensem, eod. anno 1384. & ante anno 1374. At prohibetur, ne clerici contra propriam ecclesiam postulent, *Aufre. in collect. ar. f. are. 3.* Non potest etiam, qui vnus clientuli prius causam cognouit, eumque aduocatus fuit, in ea causa relicto clientulo primo, aduersario patrocinari, *c. fi. de postul.**

¶ Fieret enim collusio pro ditione causae, & praerogatio prohibita, *l. §. praerogator. ad Senat. Turpil. P. l. de praerog. P. l. abletas, §. praerogatur de iis qui no. insu. P.* Neque admitto sententiam Speculatoris, qui ait in tit. de aduocato, vnum aduocatum pro vtraque parte postulare posse: quem sequitur Angel. Claus. in summa, in ver. aduocatus, n. 17. si causa inquit, sit dubia: semper enim bonae fidei aduocationis obstat praerogatio, & sunt contrarii litigantes, nec duobus dominis contrariis quis fideliter potest inferuire. Interdictum etiam est pro grauissimis delictis aduocationem vel patrocinium suscipere, *per omnes. de defen. ciuili. C. Bal. in auben. habita. 6. col. versicul. Et quero nunquid, de iniuria ne fil. pro pat. C. Eliguntur aduocati in curiis primum generaliter ex peritis per ipsos Iudices & in album describi iubent aduocatorum.*

¶ Subinde ex illis litigantes sibi aduocant, vel per illorum procuratores causae praeficiuntur. Idque communi stylo receptum est, omnium fere iudiciorum comprobatione.

¶ Ignorandum tamen non est, Claudium Caesarem cum esset censor, quempiam nisi sua voce vtique quis possit, ac sine patrono, vitae suae rationem passum non fuisse reddere, *Sueton. in Claud. c. 16.* Sed illud forsitan, dum de cognoscendis moribus ageretur, qui facilius, quia personales, ex ipsa persona quam ex relatione patronorum vel procuratorum elicuntur: in aliis non ita faciendum, in quibus & aduocatus & procurator necessario vsq; adeo desiderantur, vt Praetor dixerit edicto, *Si non habebunt aduocatum ego dabo. l. §. ait praetor. de postul. P. l. prouidendum. C. eo.* Et Iudex aduocatos quoque petentibus debet indulgere, plerumque senilis vel papillis, vel alias debilibus, vel iis, qui sanae mentis non sunt, si quis ei petat: vel si nemo sit qui petat, vitro eis dare debet, *l. nec quicquam. 9. §. obseruare. de offi. Procons. P. Ideo & Valentiana. in Nouellis constitutionibus, prospexit edicto, ne oppida ab aduocatis desererentur, & ibi eos residere constituit: vt iure causae agerentur & defenderentur, & non temere. Sic enim scribit, Notum inquit est post fatalem hostrium ruinam, qua Italia laborauit, in quibusdam regionibus & castris decessit & Indices decessit, hodieque gnaros iuris & legum aut raro aut minime reperiri. Nam haec necessitas facit perpetuam dari provincialibus aduocatis, *Et in legibus Nouel. Valentianae tit. 10. de confirmandis his que ab administr. Et. alien sunt.* Clades illi erat quae ab ingressu Alarici contigerat. Posteaque idem constituit ibidem, ne curiae omnino desererentur ab iis viris, qui ad praetorianas aduocationes properarent, neve destituerentur ciuitates: & si ad togam properaret propter priuilegia suffectum curiae praestarent, cuius studio perficerent vniuersa, quae per se ipsos fuerant procuranda, prouidendum quippe esse, ne provinciales tenues homines, defensionis inopia ad requirenda sumtuosa auditoria venire cogantur. ¶ Non nego tamen apud Polonos, procuratores rarissime vel aduocatos admitti, sed quemlibet causam suam exponere, *Sigis. Lib. Baro. li. de reb. Moscouita. in sanctionibus Basilis.* verum suus cuique provinciae seruandus mos: ¶ Admittunt porro in officium hoc aduocati, Iudices, tantum idoneos muneri, bonis moribus & conuenienti doctrina praeditos, *in xia. l. nemi licere. 11. de aduoc. diuersi iud. eo q; de causa vt sciat, num huiusmodi qualitates sint, cuius esse debet, statuitur inquisitio in parlamento Tholosano ex officio, priusquam adiuramentum & descriptionem admittantur, & antequam cooptentur in hunc ordinem. Ita Carolus Magnus, in capitula**

- de pace, c. 1. Præui aduocati tollantur, & vicodominii, & vicarii, & centenarii: Et tales eligantur qui scienti & velint iuste causas discernere & terminare. Boni mores eorum & in internis & exterioribus actibus perpendantur. Quare Austerius desiderat, in stylo parlamen. 1. par. c. 1. in aduocati persona, gestum maturum, vultu lætum, moderatam humanitatem, curialem formam, iræ temperamentum. Quæ vberius & ornatus explicat Cicero de Oratore, Quintilia lib. 2. Instit. orat. c. 10. & alibi.
- 20 ¶ Eruditio autem & doctrina eorum esse debet quæ superet discipuli gradum. Nam ubi allecti sunt in eum ordinem & album, desinunt esse scholastici. Quo factum est, vt die 9. Martii 1386. Regis literæ fuerint propolite & promulgatæ in curia suprema Parisiensi, quibus iubebat Rex omnibus Iudicibus, ne sinerent aduocatos vel procuratores in suis tribunalibus praxim exercere, vel causas agere, qui se vellent eximere a canonis solutione, seu a taliis prætextu scholaritatis, vt refert Ioan. Gallus, parte 5. stylo parlia de questio. decisi per are. parlam. q. 9. secundum digestum ordinem a Carolo Molino. Prohibet Analtius Cæsar quempiam confortio aduocatorum associari, antequam per statuta tempora legum eruditioni noscatur in hæsisse, in l. inuenimus, l. 3. §. pro sportulis, versu nec de cetero, & l. petitiones, §. pro sportulis, de aduoca. diuer. iudiciorum. Legum autem discendarum tempus iure præscriptum, §. sed quia est solutum, in proce. P. ca. fin. de magistris, c. licet, de præben. c. de cetero, de clerico non resid. est quinquennium, post quod gradus aliquis magisterii peti potest, non ante. Sicuti & in concilio Basiliensi prohibetur, ne ante studiū legum impensum per quinquennium in aliqua nominata academia, quispiam baccalarius legum vel iuris Cæfarei fiat vel pontificii, vel nominationes obtineat: exceptis filiis natis ex vtroque parente nobili, quibus sufficit triennium, §. vnde licet de collatio, in pragmat. sanctio. Quod & constitutione regia Lud. 1. cautum est, anno 1512. artic. 8. tanto enim quinquennii tempore Pythagorici silendo discabant, Suid. in Pnythag. Lucia. in Gallo, Athenens. libro 4. Dignosop. c. 19. Testimonium eruditionis petendum est a iuris professoribus, sub quibus legum & iurium studio operam dederint, ideo & gradus datur, & veluti testimoniales academice probationis codicilli, l. nemi licere, v. de aduoc. diuer. iudicio, quos cognitori & aduocatis regis curiis, vbi albo aduocatorum scribi volunt, edere debent, & vna cum literis exhibere: illi vero referunt Iudici se vidisse literas gradus, & inquisitionem quoque de moribus, & proinde conferunt eorum iuramento, receptioni, & descriptioni. Plinius lib. 2. episto. Maximo scribens, conuenit de aduocatis parum ad dicendum aptis, & adolescentibus audacibus, qui irreuerenter & leuiter ad declamandum in centumviralem curiā transirent, re factis pudoris & reuerentie claustris, cum ante memoriam suam, maiores natu ita solerent dicere, vt aliquo consulari producente. Et certe non meretur in magistrum eligi, qui nunquam bonus fuit discipulus, c. cum in magistris, de electio. c. ordinatos, §. d. l. c. miserum, §. d. l. nec causas in iudicio explicare, qui quomodo explicari deberent, non didicit.
- 21 ¶ Postulare omnes possunt qui singulari nota non prohibentur, l. mutui, §. 3. de procurat. P. Prohibentur vero edicto, lege, sententia Iudicis: aliqui in totum, pro omnibus, & vbi que: alii pro certis: alii alicubi tantum: & ad tempus: alii in perpetuum, l. 1. §. 1. l. quæ prohibet, de post. P. Initium fecit Prætor ab iis qui in totum prohibentur postulare, in quo edicto, aut pueritiam, aut casum excusauit: pueritiam, dum minorem 17. ann. prohibet: propter casum veluti surdum, d. l. §. initium. In decorum enim est, vt qui curatore adhuc egent, & proximi sunt tutelæ, quive se regere non possunt, alios regant, cap. in decorum, de elect. Neque ad rem facit, quod Cæsar pethibeatur pro rostris auiam laudasse 12. tantum annos natus. Hoc enim & similitaro contingunt, & sæpe si contingant aliorum opera tantum verba in pulpitis velut a Platonicis effertur: cum tamen in sublellis non memorie mandata sufficiat dicere, sed & pro occurrentibus negotiis, & in stare, & noua & exemplo inuenire, & aciem aduerlarij secundum preposita retundere oporteat. Videbis tamen Quint. de legitima ætate procedendi & agendi causas, libro 12. cap. 6. Ob sexum 2. mulier arceatur a tribunalium sublellis, propter pudicitiam sexus quæ quedammodo acatur concessa hominum, l. 1. §. secundo loco, & §. sexum, de postul. P. l. femina de reg. iuris. P. Et quod aliena subire defensionem manus virile sit, alienam, C. de proc.
- 22 ¶ Sed & dedit edicto prohibitionis aliquando ansam, C. Aphranta quam corrupte legunt aliqui Codices Calphurniam, d. l. 1. §. origo, de postul. quæ assiduis latratibus impluerat tribunalia, fa-

Et muliebri calumnie notissimum exemplum: ita vt illius crimine obiciatur improbis mulieribus Aphranta nomen, vt ait Valer. Max. li. 8. c. 3. ¶ Et fertur aliquando in foro propria causa dixisse, & Senatum misisse Deum consultum, quidnam res illa ciuitati portenderet, vt scribit Plutar. in comparatione Numæ & Lycurgi. ¶ Legi prohibetur postulare clerici, nisi pro se suaque ecclesia, aut pro quibusdam miserabilibus, per quos sibi natura coniunctis, c. 2. 3. de postul. apud Gre. l. placet iuncta aub. interdicimus, de epis. & cler. c. sacerdotibus, ne cleric. vel mona. secula. neg. se immis. potissimum in causa criminali, & hoc coram Iudice iudiciali, c. aliquantos, §. 1. dist. c. 1. 23. q. 8. Ratio adfertur in l. consulta diualla, C. de testa. & l. repetita, C. de epis. & cler. & nisi misericordia illis permittat extra ordinem, vt in c. nouimus, de verb. signifi. c. si res, 14. q. c. vnico, 15. q. 2. Exstat Ioan. Xiphilini patriarche Constantinopolitani constitutio, qua cauetur vt nemo deinceps monachus, aut ecclesiastica persona, alienas causas suscipiens in iudicio defendat, præterquam si forte sit causa ecclesiastica, & ab ipso patriarcha iuberetur alterutris subire defensionem, l. 2. iur. Oriental. c. l. 3. lo. Xiphilini quamuis olim aliter ferit obseruatum, fuerintque aliquando aduocati, qui in ciuilibus iudiciis stationes habebant, & imperiales frumentarias telleras accipiebant, & sub primicerijs erant, & a mundanis magistratibus confirmabantur: quod & odiosum visum fuit, & punitioe dignum, vide d. l. 2. in const. Lucæ Patriar. constit. si de aduocatis, l. 3. postremum, C. v. l. 8. Basilico. & quæ in præfati libro digesta sunt, tradunt & aduocatorum collegium esse, a quo cuiusque temporis prescelto confirmari. ¶ Prohibetur lege postulare Iudeus contra Christianum: item is qui sacro baptumate letus non tacit, & veram fidem non habet, l. nemo, de postulat. C. l. 15. C. de epis. audi. c. infamis, §. q. 7. c. excommunicamus, de heres. in 6. ¶ Qui in causa est Iudex, l. quisquis, de post. C. l. si. C. de off. iud. §. 6. Item & tabellio, 27. quia officium eius vile censetur, l. 1. §. 2. de tab. lib. 10. C. §. 7. Seruus etiam, l. moris, §. non nunquam, de pen. P. l. vniuersos, C. de decur. liberi autem minime, si literis eruditi sint, l. nec ceterorum, Cod. de postul.

¶ 8. Item prohibentur imperiti literarum, d. l. nec ceterorum, quia illi comparantur cæcis, c. post translationem, §. si quis, de renun. & corpore vitiatiss, c. 1. 3. 6. dist.

¶ 9. Sententiam certis de causis prohibetur aliquibus, vel ad tempus vel in perpetuum patrocinium exercere: atque ideo quādiu interdictione durat, tandiu arceatur a sublellis. Interdum cum nota infamie, vt ob crimen: interdum sine nota, vt quando studiosis & clericis forum interdicitur, ut in l. 1. §. si. C. de postul. l. quæ prohibet, eo. P. l. moris, §. de pæ. P. Alphonlus Hispaniarum rex cum accepisset Galliam meretricum acutissimi ingenij sophistæ, ad causas agendas se contulisse, forumque omne sophismatibus inuoluere, forum illi prohibuit, decreto edicto, vt omnis lis, quam Gallas patronus susciperet, ipso iure haberetur iniqua & iniusta, Anto. Pano. libr. 4. de d. c. l. facti. Alphon. c. 38. Et recte Vtopienles insulani, omnes aduocatos, qui tractat causas callide, ac leges vafre disputat proferus excludunt. Censent enim ex visu esse, vt sua quicque causa magat, eademque referat Iudici quæ narraturus patto non fuerat, Thomas Morus, lib. 2. Vtopia. Mos erat quoque: teste Luciano, in libro de Gymnasi. Areopago, in audiendis aduocatis, litigantes & oratores eorum, quandiu ea quæ ad rem attinent dixissent, perferri Senatū auscultante cum silentio. Ceterum, si quis meditato proemio orationem exorsus fuisset, vt Iudicium animos aliqua benevolentia propensiores faceret, aut miseracionem aut præcipuum vim atque potestatem adduceret, progresso actu, tum præco illi indiceret silentium. Neque permilla erat Rhetori ad Senatū nugandi libertas, ac verbis cause inuoluendæ potestas, quominus Areopagite ea quæ facta esse nude possent percipere. Et certe dolendum est, & dignum castigatione, quod forum tot inutilia tabularum verba occupent & impleant, tot parerga afferantur, & in rebus nihili ab onuo, vt dicitur, res repetatur, vel ex Culice Elephas fiat, tem pusque quod miseris litigantibus pro negotiorum expeditionibus apprimere necessarium est, diffugijs controuersis inutilibus præoccupetur & pereat. Lex erat apud Athenienses, vt narrat Æschines contra Timarchum, si quis orator orationem habeat ad Senatū vel ad populum, de re proposita ne pronalaberret: neve de quaque re dicat, ne bis idem, nec quemquam maledictis vexet, aut sub Solem quempiam traducat, obloquaturque, aut cum quid ad Senatū refert, de eo repugnantur ne dicat, quæve ad Senatū non pertinent, prædidemve nigrat, ne extrahat concionem, &c. Monet Vlpianus,

Vlpianus, in l. nec quicquam §. 1. de officio proconsul. P. iudicem, vt conciliatores vel redemptores caularum obseruet, reprehendat, & non patiat. Vocantur conciliatores ibi caularum *ἀποσπασίσι* *ἀποσπασίσι*, causas perpollentes. Sicut apud Plinium, *lib. 14. c. 20.* post Varronem & apud Iuriconsultos conciliatoria in eadem significatione dicuntur instrumenta, *l. instrumentum, de penultima. P. Valentini.* & Valens, idipsum quoque quod statuerat lex Atheniensium, iusserit, *l. quisquis. 6. de postul. C.* ne vltra quam litium possit vtilitas, in licentiam cōstitutiandi, & maledicendi reuerentiam aduocati prorumpant: vt que, si quis adeo procax sit, qui non ratione, sed opprobriis veniat esse certandam, & opinionis suae immolationem patiat: neque conuictiam commodandam, vt quisquam negotio derelicto, in aduocati sui contumeliā, aut palam pergat aut subdole. Eadem iubentur aduocatis a Fran. In constitutio. & stylo pratorian. consilii & constituti. *Sur l'abreuiation des procès, art. 1. o. & Caro. 7. art. 3. 4.* Quid enim in iudicio faciendum aliquid quam rem ipsam Iudici vere & sine ambagibus referre, circumstantias & peritales negotii syuere & dilucide exprimeret, omissis parergis? Quare & te et cautum est, vt antequam aduocati in iudicium veniant, conueniant de negotio exponendo Iudici, & concordant in facto, *constit. Ludo. 12. ann. 1513. art. 24. & Fran. I. sur l'abreuiation des procès du grand conseil & de eius pratorian. consilii, an. 1546. 1. Martii.*

¶ Quam damnosi sunt caularum patroni sibi, Iudici, clientibus suis, & aliis, qui inuoluunt, fucant, concinnant lites, & insolenti eloquentia, & conuictis tutari fatagunt: vt exitus, res ipsa, temeritas, & legum præscripta docent. Sunt enim ipsi in primis fidei & iuramenti dati transgressores, qui iurant nihil nisi quod iustum & defendendum videbitur, pro clientibus acturos, dicturosque; nec desperantes impialq; causas se defensores, *l. rem non nouam, §. patroni. C. de re iud.* Est hoc præceptum Iocostatis, in *Parene. seu orat. 1.* nullā prauē rei nec asiliter, nec patrocinare: videberis enim & ipse committere talia, qualia tibi quibus succurris, perpetrarunt. Sic eo modo sibi nocent, dum in opinionem incidit iniqui hominis. Et certe vix est, vt qui improbas lites fouet, improbus non sit. Non enim cogitat Dei iudicium, cui rationem dictorum factorumque redditorus est. Impiissimus qui sæpe consulto & scienter, veritatis lumen verbis & lingua obscurat & factū Iudici facere fatagit, quo nihil damnabilis est, quodve per bonos Iudices a tribunalibus tanquam pestis excludendum. ¶ Et idipsum sepius vindicat Deus in morte aduocatorum, & subito loquendi facultatem sub morte admittit, *l. in item si quis. quibus non est permissio. seu orat. Ang. in l. si quis aduocatus. C. de except. vt per eam torqueantur linguam, qua perniciose abusi peccarunt, iuxta ceteras, de tempo. ordin. c. pastorales, de iure patron. c. si de immu. eccles. & ita prærepto sermone nec animæ, nec bonis nec liberis consuleret possunt.*

¶ Nec quicquam impudentius vsquam videris, nihil stolidius & superbius, tabula in Cicadæ modum obstrepenre, qui sibi discretus non videtur, nisi tumultu & vociferatione omnia concusserit, vt ait Cicero in Oratore. Qui alibi hunc ex albo Oratorū expungit, *Cic. 1. de Orato. Non enim inquit, causidicum nescio quē, neq; proclamatorem aut tabulam, hoc sermone nostro conquiritimus.* Talem fuisse Neolum scribit Martialis, *l. 1. Epigr. 61.*

*Dum clauant omnes loqueris tu. Ne uole, semper,
Et te patronum causidicumq; vnius.
Hac ratione potest nemo non esse disertus:
Ecce tacent omnes, Ne uole, dic aliquid.*

Iudici porro officium ista ciuicæ, quæ nihil præter verba habet, quod illi veritatem obscurat, & tempus iudicandi litibus decretum, battologia præcipiunt, falsa pro veris inculcat, decipiuntque, etsi ab aduerfariis detegatur, iam in vanissimis narrationibus contritum & deperditum non reuocant. Quos autem litigantes pari modo conficiunt, & protrahunt facis iudicium, & itanibus verbis, quod veat lex, *l. in. §. in refutatoris. C. de appell.* quæ magis accelerare iubet exitum, *l. propter andum, in princ. §. illo proculdubio, C. de iud. sumtusq;* circumcidere. Multitudo etiam caularū & litium, ex vnius temeraria & vana eloquentia, dilationem noxiā accipit concupiti & necessarii exitus. ¶ Decimo loco, merito arcetur a munere postulandi, qui sordibus & auaricia impia, prætextu honoratili seu salarii, in ipsis negotiis que tendenda susceperint, emolumenta sibi certæ partis, cum graui damno litigatoris & depraedatione possentes fuerint inuenti: & vt interceptes loquuntur, fecerint pactum de quota litis, *l. si qui aduocatorum §. de postul. C. in sumtus, vers. arcetur. 3. q. 7. l. de post. l. 2. C. Theo. Quia*

tilianus, *lib. 12. Orat. Instit. c. 7.* ad defendendos reos, præmio adduci, proximum esse latrocinio ait, & pacificendi morem esse pyratricum. Et Senatusconsulto Vlpiano declaratum est, eum qui improbe coemit alienam litem, pacta vt quicquid ex cōdemnatione in rem ipsius redactum fuerit, inter eos communicetur, lege Julia de vi priuata teneri, *Modest. in Lex. Senatusconsulto. 6. ad leg. Tul. de vi priuata. P.* Ita prohibetur aduocatis, ne quadruplatores sint, neve interceptores alienarum litium, cum non liceat eā in euentum litium, maioris pœnitæ præmio procreatorum redimere, *Papin. in l. salarium. 7. manda. P.* neque vllum contra pactum actionemve cum litigatore, quem in suam si se receperit aduocato inire, *l. quisquis §. præterea de postul. C.* imo redemptores litium aduocati puniuntur, *l. nec quicquam §. aduocatos, de offi. proconsul.* pactum enim illud ad instruendam aduocationem fieri videtur, & ideo in pœnam legis Cornelie de falsis quoque qui facit, incidit, *l. §. 1. ad le. Cor. de fals. P. coniunge. l. lege Cornelia, §. fin. §. l. si pœna, 20. eo. P.* ¶ Officium aduocatorum habet bonam fidem & diligentiam, vt commoda litigantium perinde ac sua curæ ad sint tribunalibus hora consueta, & præscripta, lites non dilerant vel extendant, vt in ordinatione curiæ supremæ labetur, & constitutione Caroli V. Imperatoris edita Augustæ Vindelliorum, anno millesimo quingentesimo quadragesimo octavo, artic. 32. Item non nouam §. patroni, & l. propter andum, C. de iud. Breues sicut iudicando, scribendo, & consultando. Dabantur quidem olim ex lege accusatori sex horæ ad agendam: res octo ad defendendam, secundum Plinium, *Nepos, lib. 4. Epistol. V. scripta. 9.* Sed id melius arbitrio Iudicum hodie committitur, pro ratione causæ. Non sint auari, non cupidi seu tenaces: videant diligenter & accurate lites instrumenta, & acta: præuideant quæ aduerfarius pro se adducere potest, quid contra proponere, & paratas adferant solutiones. Semper in summa aduocatus Deum præ oculis ponat, quodve iustum est tueatur, iniustum repudiet; ita fieri iudex curet. Nihil enim pestilentius est in Republica, malis & prauis oratoribus, vt ait sæpe Demosthenes, potissimum Olythiacis, & de Corona Finis etiam & rationes inuenerunt aduocatorum admittendorum, vt tunc satis esset non esse quam admitti tales.

¶ Permittuntur enim, tanquam necessarii ad prædium caularum, & ad salutem Reip. Sicq; Leo & Anthemius Cæsares, *l. aduocati. 1. q. de aduoca. diuer. iudicio. C. Aduocati qui dirimunt ambigua facta caularum: suaque defensionis viribus, sæpe publicis in rebus ac priuatis lapsa erigunt fatigata reparant, non minus prouident, humano generi, quam si pralis atque vniueribus patriam parant, & saluarent. Neq; enim solos, nostro Imperio militare credimus: quæ iudis, olympis & iherosolymitanis, sed etiam aduocatos. Multa namque caularum patroni, qui gloriose vocis confisi murmurant, laborantium spem, vnam, & posteros defendunt. Quare eis tanquam militibus, permissum est etiā existentibus in patria potestate, sibi quaerere exemplo castreus peculii, *l. foris in culmine. 4. eod.* Vtile officium hoc & necessarium est vsum, vt consilium præberent legitimis clientibus, & innocentiam defenderet, causas discuterent coram Iudice, se vel potentie vel malitie vel iniquitatis aduerfariorum prudenter obicerent, *l. laudabile, 4. de offi. diuer. iudicium.* In hac togata, vt ait Valer. Max. *lib. 7. c. 7. in re exempl. militia:* bonæ quippe semper non est fidendum causæ, vt ait Hæcates in paragraphica oratione contra Callimachum, quod pleraque vsu veniant, vel præter sententiam in iudiciis, & quod fortuna potius quam iure quæ ad iudices perlata sunt, iudicetur. Sic Demosthenes contra Midiam scribit Euzonem cum causam diceret sua culpa non fuisse absolutam, quod nihil eorum gerere in animo induxerit, quæ sæpe eripiunt & maximis periculis reos. Cicero etiam *1. de orato. & alibi sæpe, de damnatione P. Rutillii Rufi* conqueritur, cuius optimi atque innocentissimi: eo quod sine Rhetorum ministeriis iudicium illius tractatum sit, *Quia, inquit, nemo ingenuus, nemo inclamauit patronorum, nihil cuiquam doluit, nemo cōquestus est, nemo rem publicam implorauit, &c.**

¶ Est & alia cautela, cur expediat, imo vero necessarium sit, per alium non per seipsum iudicii rem & negotium exponere. Quia facile non est, hominem pluribus parhamatibus & effectibus obnoxium, in dicendo causam, vel aduerfarij potestare, vel iam concepte terrore non consternari, & voce non deficere & mente: vel ob iniuriam quam sibi credat inferri a malis & verbis contumeliosis se temperare, & ira concitum transfugerit a iustis rationibus in alia inutilia non agi. Atque Cicero, cum Philiscum eum exsulem in Macedonia in lectu existentem, tanquam mulerosum obiurgaret, quodque de causis consuleret.

Respondit, *Atque longe aliud est, o Philisee, pro aliis verba facere, quam pro se consulere: nam que pro aliis dicimus, ea cum a reo & integris ratione proficiuntur, utique vim suam obtinent. Verum animus, ubi quis morbus eum occupauerit, obundat, caligat, offunditur, ita ut nihil idoneum excogitare possit. Itaque, illud dictum vetus, recte dictum est: factus esse alios adhortari, quam seipsum contra aduersarios obfirmare, ut refert Dio Cassius, libro 31. Et in praxi etiam obieruatum est, ne quis orare causam propriam in iudicio possit, saltem peritiam apponere conclusionis. Et proinde si permittatur dicere in causa propria, patronus alius causam additus & orationi adfuit, adicit dictam conclusionem.*

37 ¶ Item alia de causa, prætor, ut respondit Ulpianus, titulum preposuit de postulando, & de aduocatis, habende rationis, suæque dignitatis tuende & decoris sui causa: ne sine delectu apud se postuletur, l. 1. de postu. P. l. obseruandum, de offi. præf. P. Et ideo & praxi habet, ne quis causas ore vel agat, aut defendat, in eo auditorio, in cuius albo aduocatorum scriptus non est, qui non sit ex collegio aduocatorum, iuxta l. petitionem virorum, 13. de aduoc. diuersi iudiciorum. C. postquam autem huic collegio scriptus fuerit, potest, imo debet & cogitur opem eius postulantis præbere: realiter si cuiquamque parti patrocinium denegauerit, foro carere iubetur, l. prouidendum, 7. de postu. C. l. 1. §. ait prætor, eo. P. l. nequicquam, 9. §. obseruare, de offi. Procons. Et Bart. nota in l. sancimus, in 1. de adu. diuersi iudicio gl. in l. 2. in ver. consensu, de prox. sacri sermo. libro 12. Et ibi Bart. quod doctor potest cogi, aduocare vel postulare in ea ciuitate, in qua id munus incepit. Quia omnis qui insignia alicuius artis vel officii habet, tenetur operam suam in eo præbere postulantis etiam inuitus, l. 1. Et ibi Bart. furti, aduer. nauis. Et C. P. & Bal. in l. si uis familias, §. in uisus, de procur. nisi forsam iusta ratione excusetur aduocatus: puta, quia sua interest litigantem non suscipere, quod defendendo illius causam sibi præiudicare possit: nam facti quæ dicuntur ab electo aduocato, censentur dicta per clientem eius. l. 1. de erro. aduoc. C. ita & dicta pro cliente, retorquentur ut plerumque in aduocatum, ut in l. si de inoffi. testam. P.

De Aduocatis & Cognitoribus seu Procuratoribus Regis vel fisci. Cap. 7.

Lib. 1. Tit. 19. Lib. 2. C. tit. 9.

- 1 Aduocatus fisci quis dicatur.
- 2 Procurator Cesaris seu curator quis.
- 3 Procurator fisci nihil tractat sine aduocato.
- 4 Procurator fisci dominorum iurisdictionis est & aduocatus.
- 5 Aduocatus fisci qui & quot essent, & unde stipendia, & qua haberent apud Romanos & de Gallicis. nu. 6.
- 7 Aduocatus & procurator fisci constituendi finis, & rationes.
- 8 Rationalium officium & munus.
- 9 Procurator & aduocatus fisci de quibus indicent & cognoscant. Quibus etiam puniantur penes abuentes officio: & pro quibus soleant interuenire per fons & causis. nu. 10. 11. 12. & 13.
- 14 Aduocatus regis alia mandata.
- 15 Sub cognitoribus regis qua mandata, & quod eorum munus.

1 **Q**uamuis ex superioribus colligere possimus, quæ muneris sunt aduocatorum fisci & rationalium seu cognitorum: tamen quædam alia admonenda sunt, quæ singulari nomine loci habent in istis. Aduocatus fisci dicitur, qui causas agit publicas & Principis, & ea ex quibus etiam compendia in fiscum deferuntur: qui accusat & defendit in quantum Reipub. interest, sine periculo calumniæ, l. fisci aduocatus, 3. de aduoc. fisco. C. ¶ Erat & curator & procurator etiam Cesaris qui mittebatur a Cesare in eius prouincias, & populi, qui publicos redditus colligeret, & qui impensas in Cesaris præfidiis, negotiis, & in Magistratum stipendia faceret, Dio Cass. libro 53.

3 ¶ Aduocato fisci procurator fisci iunctus est, qui & rationalis a rationibus Principis curandis & procurandis dicitur: veritumque illi, ne nisi aduocato fisci præsentè, negotia, rationes, vel ararum facti causas tractare vel examinare possit, l. fin. de aduoc. fisco. C. Dicitur & isti Cesariani aduocati, in l. si. C. de pact. Procurator fisci recte aduocatus etiam appellari potest, gl. in l. non intelligitur, §. fin. in ver. restituumur, de iure fisco. C. potissimum quia lites ei nunc & negotia Principis committantur. Nam forsitan aliquando rationalis & curatoris Cesaris distincta fuerunt officia, a procuratore seu

cognitore fisci, ut illi viderentur procuratores ad negotia, sed hic ad lites: quo tempore & dicebantur isti procuratores ad lites, aduocati fisci, vel procuratores fisci: illi, procuratores Cesaris, vide l. ad fisco, §. l. §. C. ubi causæ fisco. Paul. de differentiis in l. 2. §. si aduersus fisco. At aliquanto post, & lites inter se & rationes præcuratores & aduocati communicare iussi sunt: unde & rationalis procurator fisci dicitur, quod liquet ex Iulio Capitolino, vide §. Lamprid. Et Alex. in Maximino, Erat, inquit, fisci procurator in l. 7. bia, qui omnes Maximini studio spoliauerat: hic per rusticam plebem interuenit: sed cum per eos, qui rationales in honore Maximini defendebant, viderem auctores cadis, & c. In Pandectis hæc duo etiam, vnica inscriptione comprehenduntur, De officio procurator. Cesar. & rational. libro primo, P. titulo decimo nono. In cuius tamen legibus, non fit mentio nominis rationalis, vtrumque etiam nomen eadem de re effari docet Alexander Imperator. Procuratores meos vel rationales, inquit, l. 8. de modo mulctar. C. multa iud. candè ius abo aduocatum multandi ius non habet. Vocatur & ab vno officii actu, dispensator, in l. si aduers. fisco. lib. 2. C. tit. 37.

¶ Exemplo Principis, episcopi & domini territoriorum, quibus iurisdicchio est, habent in suis tribunalibus procuratores fiscales, vel dominicos, qui quæ pertinent ad compendia eorum, vel ex multis vel criminum proscriptioibus dari dominis iurisdictionalibus procurant & petunt, & vindictæ publicorum criminum, instat. Et apud illos vnus & idem officio procuratoris & aduocati fisci, fungitur munere.

¶ Forunt primum Adriatum instituisse officium aduocati fisco. Fuit munus huius aliquando temporale, ut reliquorum Magistratuum Romanorum & prouincialium, annum videlicet: postea ex Leonis Cesaris constituitur per biennium cõcessum, l. sancimus, 12. Et l. petitionem, 13. §. 1. de aduoc. diuersi iudicio. C. idque vni in singulis prætoris commissum, donec biui ex decreto Valentiniani & Martiani facti sunt, in l. binos, 10. Et l. post duos, 15. eod. illique delecti ex collegio aduocatorum prætoriorum, secundum ordinem & seriem albi seu matriculæ, d. l. petitionem, 13. §. quando autem, qui ex publico, quando officium gererent accipiebant: pendiorum nomine 600. auri libras, ut ait Iustinianus, in l. restituenda, eo. alibi sexcentos aureos, l. per hanc, §. sexcentis, eo. ut non immerito de prædationibus, si que fierent per illos in prouinciales, se uere puniri iuberentur, l. 1. Et 2. de iur. aduoc. l. 11. C. tit. 61.

¶ In Gallia Princeps noster suos habet regios aduocatos per singula iua tribunalia, vel binos, vel vnum, & cognitor seu procuratorem: quibus etiam constituitur salarium de publico, eaque lege, ne quippiam aliud a clientibus capiant, non munus, non stipendia, non salariam: ne fauore aut pretio possint a feueritate & rectitudine officii dimoueri. Quare pro inspectione testamentorum seu elogiorum rerum, & pro formalis intentionis concludendis vel subicubendis dicantur: postea uero conclusionis, capere illis aliquid permissum, in constit. Henr. 11. sur la suppression des Preuosts des Maisons publiques, 15. Feb. 1554. art. 25. 26. 27. constit. Carol. 7. art. 82. constit. Aureliacens. art. 4. 3. Idipsum prohibetur illorum subfectis seu subcognitoribus, in constit. Aureliacens. art. 79. quos vocant, *Substituts des gens du Roy*: nisi aliquid illis honorarium permittatur, auctoritate curiæ designatum, constit. Carol. 8. art. 8. Atque 9. Calend. Martii, 1421. Statuit curia suprema Parisiorum, regiæ aduocacionis in curia Triumuiros priuatis consultoribus operam dare, & ab alio stipendia, auctoramenta, congruatque auferre licere, Ioan. Lucius, lib. 4. placito. Curia, tit. 9. plac. 8. Addit & constituit Caroli 9. Aureliæ edita, artic. quadragesimo quarto, ut neque liceat capere beneficia ab episcopis, & aliis litigantibus, qui eius furi sunt cui præficiuntur. Permissit tamen Princeps in curiæ præfidiis subcognitores seu regio huic muneri additos, officio consilii sui fungi, quod tamen intelligitur, quando expresse vtrumque officium coniunctim datum est, & in aliis causis quam regis, ubi patrocinium vel procuracionem exercuerunt.

¶ Sunt aduocatus fisci & procuratoribus, leges præscriptas, 7 tum notioris, tum etiã officii, vltra communes quæ de aduocatis dictæ iam sunt, quæ etiam in illis locum habent. Curaque illis commissa, & cuius causa creati sunt, satis illos admonet de fine & rationibus suæ dignitatis & officii. Putat Fenestella, lib. de Magistr. 2. 28. procuratorem Cesaris eum esse, qui inter Cesaris & Romanum populû constitutus est iudex: cui inter priuatum & Rempublicum conti-